

РОЗВИТОК ТА САМОРОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ МІЖНАРОДНОГО ФОРУМУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

7–8 квітня 2015 року

Полтава
2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ІМ. М.В. ОСТРОГРАДСЬКОГО
КАФЕДРА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

**РОЗВИТОК ТА САМОРОЗВИТОК
ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ
У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
МІЖНАРОДНОГО ФОРУМУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

7–8 квітня 2015 року

Полтава
2015

УДК 371.1 (004.773)
ББК 74.58
М 34

Схвалено рішенням вченої ради Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського (протокол № 1 від 25 лютого 2015 року).

Редакційна колегія:

Голова редколегії:

Зелюк В. В., кандидат педагогічних наук, доцент, ректор ПОІППО ім. М.В. Остроградського.

Члени редколегії:

Сухенко Я. В., кандидат психологічних наук, завідувач кафедри педагогічної майстерності ПОІППО ім. М.В. Остроградського;

Білик Н. І., кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогічної майстерності ПОІППО ім. М.В. Остроградського;

Резніченко З. В., кандидат педагогічних наук, доцент, старший викладач кафедри педагогічної майстерності ПОІППО ім. М.В. Остроградського;

Калініченко І. О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогічної майстерності ПОІППО ім. М.В. Остроградського.

М 34 Розвиток та саморозвиток педагогічної майстерності у сучасному освітньому просторі : тези доповідей Міжнародного форуму педагогічної майстерності (м. Полтава, 7–8 квітня 2015 року) / редкол. : В. В. Зелюк (голова), Я. В. Сухенко, Н. І. Білик, З. В. Резніченко, І. О. Калініченко ; Полт. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти ім. М.В. Остроградського. – Полтава : ФОРМ Гаража М. Ф., 2015. – 160 с.

Збірник містить тези учасників Міжнародного форуму педагогічної майстерності, в яких розкриті теоретико-методологічні засади розвитку й саморозвитку педагогічної майстерності у вищій та післядипломній освіті; висвітлені філософські, педагогічні, соціально-психологічні, управлінські аспекти педагогічної майстерності; проаналізовані особливості психологічного супроводу розвитку творчого потенціалу педагогічного працівника; представлені інноваційні педагогічні технології та розглянуті особливості інклюзивних процесів у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах.

Видання адресоване науковцям, педагогічним працівникам, методистам, аспірантам, студентам і всім тим, хто цікавиться проблемою педагогічної майстерності.

Тези подано в авторській редакції (збережено стилістику, орфографію та мову). Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за точність наведених фактів, автентичність цитат, посилань на джерела тощо.

УДК 371.1 (004.773)
ББК 74.58

© ПОІППО ім. М.В. Остроградського, 2015
© Автори статей, 2015
© Редколегія, 2015

ЗМІСТ

Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ТА САМОРОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ У ВИЩІЙ І ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ

<i>Беляєва О. М.</i> Шляхи вдосконалення педагогічної культури викладачів вищих медичних навчальних закладів.....	6
<i>Білик Н. І.</i> Координація діяльності молодих учителів Полтавщини у межах Регіональної школи новаторства.....	7
<i>Варецька О. В.</i> Розвиток соціальної компетентності вчителя початкової школи: науково-методичне забезпечення післядипломного педагогічного процесу.....	10
<i>Григоренко Г. В.</i> Організаційно-педагогічні умови формування педагогічної майстерності у студентів факультету фізичного виховання.....	12
<i>Гурська О. В.</i> Організація навчальної діяльності студентів.....	14
<i>Зелюк В. В.</i> Удосконалення педагогічної майстерності вчителя в системі післядипломної педагогічної освіти.....	16
<i>Кирилюк М. В.</i> Система післядипломної педагогічної освіти України як середовище розвитку самоосвітньої діяльності вчителя.....	18
<i>Клепко С. Ф.</i> Розвиток та саморозвиток педагогічної майстерності: діахронія і синхронія.....	20
<i>Кожевникова А. В.</i> Специфіка дистанційного навчання як інноваційної педагогічної системи та складової майстерності вчителя.....	23
<i>Лиськова С. В.</i> Методичні засади розвитку та саморозвитку педагогічної майстерності як передумови компетентності викладачів.....	26
<i>Мазаєва К. В.</i> Екологічна компетентність як складова професійної компетентності вчителя біології.....	28
<i>Маслова В. А.</i> Ділова гра як ресурс активного навчання педагогічних працівників.....	30
<i>Сухенко Я. В.</i> Рефлексивний аналіз як чинник розвитку післядипломної педагогічної освіти.....	35
<i>Пінчук Г. Г.</i> Теоретичні і методичні засади розвитку та саморозвитку педагогічної майстерності викладача у системі післядипломної освіти.....	32
<i>Фрищук В. А.</i> Професійний саморозвиток у підготовці майбутнього педагога.....	37
<i>Халецька Л. Л.</i> Методичні засади розвитку загальнокультурної компетентності вчителів мистецьких дисциплін у системі післядипломної педагогічної освіти.....	39
<i>Шандиба О. В.</i> Педагогічна майстерність викладачів при виборі ефективної системи післядипломного навчання інженерних кадрів вищої кваліфікації для інноваційної діяльності.....	41

Розділ 2. ФІЛОСОФСЬКІ, ПЕДАГОГІЧНІ, СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ, УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

<i>Атаманчук Н. М.</i> Менторство як форма роботи з обдарованими дітьми.....	43
<i>Давидова О. В.</i> Стереотипи у професійній діяльності педагогів: аналіз сучасних досліджень.....	44
<i>Іноземцева В. Ю.</i> Формування лідерських якостей в обдарованих дітей.....	47
<i>Канівець З. М.</i> Оцінювання діяльності загальноосвітнього навчального закладу в системі управління освітою.....	49
<i>Коваленко О. Г.</i> Підвищення компетентності соціальних робітників щодо психології літньої людини.....	51

<i>Мироненко Л. Л.</i> Педагогічний імідж адміністратора школи.....	53
<i>Мисяк Л. І.</i> Від пошуку свого «я» до становлення висококомпетентного професіонала	55
<i>Набока О. Г.</i> Професійна майстерність викладачів як предмет адміністрування у вищому навчальному закладі.....	57
<i>Піхурко О. В.</i> Пріоритети освітньої політики на регіональному рівні.....	59
<i>Резніченко З. В.</i> Вдосконалення педагогічної майстерності директорів шкіл у процесі ведення соціального діалогу.....	60
<i>Тарасевич Н. М., Король Л. Л.</i> Концепт педагогічна майстерність у категорійному полі сучасної педагогіки	62
<i>Ткаченко А. В.</i> Педагогічна техніка в структурі макаренківської концепції професійної майстерності вчителя.....	64
<i>Тягнирядно Т. П.</i> Педагогічна діагностика в управлінні гімназією.....	65
<i>Альошина О. А.</i> Феномени педагогічного новаторства і педагогічної майстерності.....	67
<i>Котарова А. І.</i> Professionally-oriented language teaching main aspects.....	68
<i>Rozhenko I. V.</i> Distance education implementation at higher educational institutions	69

Розділ 3. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА

<i>Баглюк В. І.</i> Розвиток емоційної компетентності як засіб вдосконалення педагогічної майстерності керівників шкіл.....	71
<i>Боловацька Ю. І.</i> Розвиток творчих здібностей майбутніх учителів у культурно дозвіллевій діяльності	72
<i>Брюховецька О. В.</i> Застосування нетрадиційних форм навчання в процесі формування професійної толерантності керівників загальноосвітніх навчальних закладів.....	74
<i>Лушин П. В.</i> Эксклюзивная тенденция в личностно-ориентированном образовании ...	76
<i>Новак О. О.</i> Знання та особистісні якості як складові психологічної компетентності вчителя	78
<i>Слободянюк Л. У.</i> Професійні ризики практичних психологів	80
<i>Хілько С. О.</i> Толерантність до невизначеності як складова педагогічної майстерності викладача психології ВНЗ.....	81
<i>Чаусова Т. В.</i> Визначення структури психологічної готовності до професійної діяльності майбутніх педагогів.....	83
<i>Шевченко С. В.</i> Педагогічна майстерність викладача психології в контексті особистісно-зорієнтованого навчання	85
<i>Яланська С. П.</i> Створення креативного середовища в умовах навчального закладу	88

Розділ 4. ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ – СКЛАДОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

<i>Бобер І. М.</i> Макаренко-сучасник	90
<i>Бугаєвська О. В.</i> Використання ікт для підвищення якості навчання.....	92
<i>Буйдіна О. О.</i> Метапредметність у структурі діяльнісного навчання.....	93
<i>Гаркавенко О. В.</i> Моніторинг рівня сформованості професійної компетентності керівників навчальних закладів засобами тестових технологій.....	95
<i>Гарматіна О. Ю., Морозова Н. Л., Поперека Г. М., Миронова О. В., Ткаченко М. М.</i> Застосування інтерактивного методу «мозковий штурм» у викладанні радіології.....	98
<i>Гринюк О. С.</i> Вплив педагогічної майстерності вчителя на ефективність навчання природознавства у старшій школі.....	99
<i>Гуз К. Ж.</i> Педагогічні умови формування у старшокласників цілісності знань про природу	102

соціально-економічних систем на засадах безперервності профільно-професійної освіти.

Система «генотип-довкілля» наділена властивістю переробляти інформацію і генерувати рішення, спрямована на самовдосконалення якнайкраще: процес пізнання на індивідуальному рівні із стану схоластичного трансформується в стан більш спрямованого, упорядкованого. Освітні здобутки фіксуються особистісно як колективно розподілена свідомо цілісність (ідея, реальність, духовність).

ЛІТЕРАТУРА

1. Самодрин А. П. Архітектоніка профільної освіти: Кн. 1 / навчально-методичний посібник / А. П. Самодрин. – Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2015. – 292 с.
2. Советский энциклопедический словарь (3-е изд.; гл. ред. А. М. Прохоров; ред. кол. М. С. Гиляров, А. А. Гусев, И. Л. Кнунянц, М. И. Кузнецов и др.). – М. : Сов. энциклопедия, 1984. – 1600 с., ил.

Сльоза Н. В.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ФОРМУВАННЯ УМІНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ 6-8 КЛАСІВ З ПІДРУЧНИКОМ ГЕОГРАФІЇ

Виняткове місце серед різноманітних матеріалів і знарядь навчального процесу посідає підручник, адже саме він відображає сучасний стан і домінуючі тенденції у педагогічній теорії і практиці. Підручники допомагають учителю організувати різноманітну пізнавальну діяльність учнів, що зорієнтовує їх на самостійне здобування знань, розвиток творчості та отримання навичок самостійної навчальної роботи, поєднуючи при цьому загальнонавчальні уміння (аналіз, синтез, порівняння та ін.) з географічними (робота з картою, опис, характеристики та ін.), націлюють їх на практичне використання географічних знань і вмінь [1].

Самостійна робота є засобом залучення школярів у пізнавальну діяльність, засобом її логічної і психологічної організації, «найважливішим стимулом і для розвитку інтересу до навчання, і для пізнавальної активності школяра» [5]. Теоретичне вивчення та практичне застосування принципів самостійної роботи набуває все більшого значення у педагогічній науці. Аналіз інформаційних джерел дозволив сформулювати наступне визначення поняття «самостійна робота» - це форма організації навчально-пізнавальної діяльності, яка здійснюється за опосередкованого керівництва, контролю вчителя, у ході якої учні використовують, поглиблюють та узагальнюють знання, розвивають уміння, навички та особистісні якості.

Успішне формування умінь самостійної роботи з навчальною книгою починається з формування загальнонавчальних умінь і навичок та оволодіння учнями системою прийомів роботи з підручником, що ведуть до розвитку їх пізнавальної самостійності. У першу чергу школярі мають оволодіти системою умінь засвоювати та розуміти інформацію тексту підручника. М. І. Махмутов до цієї системи включає: виділення найважливішого, сортування інформації, відповіді на запитання, переказ, складання плану, тез, конспекту, самоперевірку [4].

Ці уміння втілюють поступове відтворення рівнів роботи з книгою, які були раніше описані Л. А. Концевою: пізнавальний або когнітивний (знання про способи пізнавальної діяльності з компонентами підручника: засвоєння інформації тексту шляхом виокремлення найістотнішого, групування матеріалу за значенням, складання плану, складання текстових та графічно-знакових конспектів, формулювання узагальнень, читання-пошук, читання-сортування); аналітичний (аналіз засвоєної інформації, її оцінка у порівнянні з раніше набутими знаннями); творчий (висунення власних гіпотез на основі засвоєння матеріалу, створення нового продукту) [3].

Зрозуміло, що результативність самостійної роботи з текстом підручника залежить від розуміння інформації, що викладена в ньому, тому можливо виокремити наступні уміння, що є необхідними в даному процесі: генералізувати (виділяти в прочитаному найважливіше): формулювати головну думку, визначати ключові поняття та терміни, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, самостійно робити, узагальнювати тощо; складати план (простий, розгорнутий, у вигляді питань), орієнтуватися у змісті параграфу; складати тези; складати графічно-знакові моделі (таблиці, опорні схеми, графіки, що відображають текстовий матеріал); переказувати (відтворювати інформацію тексту за самостійно складеним планом, аналізувати географічні процеси та явища, давати характеристику географічним об'єктам що описуються); ставити запитання та знаходити на них відповіді у тексті.

Уміння самостійно працювати з позатекстовим компонентом підручника включає: уміння працювати з ілюстративним матеріалом (образним, понятійним, комбінованим); уміння працювати з методичним апаратом (системою запитань і завдань, апаратом організації засвоєння); уміння працювати із апаратом орієнтування. У формуванні вмінь учнів оперувати різними структурними компонентами підручника з географії виокремлюють певну етапність за класами навчання. В учнів 5–6-х класів спочатку формують уміння працювати з текстом, апаратом орієнтування, ілюстративним матеріалом. На другому етапі (7–8-ий класи) формують інтегровані прийоми зіставлення текстового матеріалу з позатекстовим (картографічним тощо). Саме на цьому етапі зростає значення організації самостійної роботи за допомогою системи завдань і запитань у підручнику. На третьому етапі (9–10-тий класи) прийоми роботи з різними компонентами підручника носять творчий характер, також важливі уміння, які мають бути сформовані на цьому етапі – це складання тез та конспектів [2].

Отже, уміння самостійно працювати з підручником географії ґрунтуються на засвоєних способах діяльності, алгоритмах при роботі з підручником, що включають низку складових вмінь, які забезпечують можливість роботи з кожним структурним компонентом навчальної книги.

ЛІТЕРАТУРА

1. Душина И. В. Методика преподавания географии : Пособие для начинающих учителей и студентов педагогических институтов и университетов по географическим специальностям / Душина И. В., Понурова Г.А. – М. : Издательство «Московский лицей», 1996. – С. 109.

2. Загальна методика навчання географії : Підручник / О. М. Топузов, В. М. Самойленко, Л. П. Вішнікіна. – К. : ДНВП «Картографія», 2012. – С. 237–238.
3. Концевая Л. А. Учебник в руках у школьников / Концевая Л. А. – М. : Просвещение, 1975. – 227 с.
4. Махмутов М. И. Организация проблемного обучения в школе : Книга для учителей. – М. : «Просвещение», 1977. – С. 74.
5. Шукина Г. И. Активизация познавательной деятельности учащихся в учебном процессе. – М., 1979. – С. 97.

Титар О. В.

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ - СКЛАДОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

В Україні створюється нова система освіти, орієнтована на входження у світовий освітній простір. Цей процес супроводжується суттєвими змінами у педагогічній теорії та практиці навчально-виховного процесу школи. Відбувається заміна освітньої парадигми, пропонується новий зміст, інші підходи, формується інший педагогічний менталітет. За цих умов викладачеві необхідно орієнтуватися в широкому спектрі сучасних інноваційних технологій. Сьогодні бути педагогічно досвідченим фахівцем неможливо без оволодіння інноваційними освітніми технологіями. Поняття «технологія» прийшло до нас разом з розвитком комп'ютерної техніки і впровадженням нових комп'ютерних технологій. У науці з'явився спеціальний напрям - педагогічна технологія. Цей напрям зародився в 60-ті роки ХХ ст. в США, Англії і поширився практично в усіх країнах світу [1].

У наш час існує безліч педагогічних технологій, що розрізняються по цілях, завданнях, структурі, методиці прискореного навчання, групового навчання, повчальних ігор, дистанційного навчання і так далі. Багато що з них використовується не лише в освітньому процесі, але і в інших сферах. Про це говорять і дослідники даної проблеми В.П. Беспалько, Г.К. Селевко, В.А. Сластьонін, С.А. Маврін і ін. Відмінністю педагогічних технологій від будь-яких інших є те, що вони сприяють ефективнішому навчанню за рахунок підвищення інтересу і мотивації до нього тих, що вчать. Потрібно відзначити, що біля витоків технологізації в педагогіці стояв А.С. Макаренко. У своїй всесвітньо відомій «Педагогічній поемі» він писав, що «наше педагогічне виробництво ніколи не будувалося по технологічній логіці, а завжди за логікою моральної проповіді...» [2, с. 67].

У наш час педагогічну технологію розуміють як послідовну, взаємозв'язану систему дій педагога, направлених на рішення педагогічних завдань, або як планомірне і послідовне втілення на практиці заздалегідь спроектованого педагогічного процесу. Педагогічна технологія взаємозв'язана з педагогічною майстерністю. Досконале володіння педагогічною технологією і є майстерність. Педагогічна майстерність, з іншого боку, - вищий рівень володіння педагогічною технологією, хоча і не обмежується тільки операційним компонентом. У царині педагогів міцно утвердилась думка, що педагогічна майстерність суто індивідуальна, тому її не можна передати з рук у руки. Проте виходячи із співвідношення технології і майстерності,